

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	Y Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor Llawn
Dyddiad:	27 Tachwedd, 2017 (Y Pwyllgor Gwaith) 12 Rhagfyr, 2017 (Y Cyngor Llawn)
Pwnc:	Y dirprwyaethau sydd eu hangen i'r Cyngor allu cymryd rhan yn y gwaith o archwilio ceisiadau Prosiect Isadeiledd o Bwys Cenedlaethol (prosiect Wylfa Newydd a Chysylltiad Gogledd Cymru) o dan Ddeddf Cynllunio 2008
Aelod(au) Portffolio:	Y Cyng. Carwyn Elias Jones Y Cyng. Richard Dew
Pennaeth Gwasanaeth:	Dylan J Williams Pennaeth Gwasanaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd
Awdur yr Adroddiad: Rhif Ffôn: E-bost:	Annwen Morgan Prif Weithredwr Cynorthwyol 01248 752 185 AnnwenMorgan2@anglesey.gov.uk Dylan J Williams Pennaeth Gwasanaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd 01248 752 499 DylanWilliams@anglesey.gov.uk
Aelodau Lleol:	

A – Argymhelliad/Argymhellion a Rheswm/Rhesymau
<p>Bod y Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor Llawn yn cymeradwyo'r canlynol: -</p> <p>1. Dirprwyo i'r Prif Weithredwr Cynorthwyol (Partneriaeth, Cymuned a Gwella Gwasanaeth) i gynnal pob trafodaethau budd-dal cymunedol anstatudol ac, lle mae amser (yn ei barn hi) o'r hanfod, i wneud unrhyw benderfyniadau perthnasol i bob un trafodaethau o'r fath mewn cysylltiad â, neu'n deillio o un neu ddau o'r prosiectau dan sylw sef Prosiect Cysylltiad Gogledd Cymru y National Grid a Phrosiect Adeilad Niwclear Wylfa Newydd;</p> <p>2. Ymadael o'r polisi dwyieithog ar gyfer dogfennau, sylwadau a chyflwyniadau a wnaed fel rhan o'r broses Orchymyn Caniatâd Datblygu lle mae'n bwysig neu yn amhosibl i Swyddogion gydymffurfio â Pholisi Iaith Gymraeg y Cyngor a lle'r mae'r Prif Weithredwr yn cymeradwyo ymadawiad o'r fath.</p>

3. Dirprwyo i'r Pennaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd y dasg o ymgymryd â holl swyddogaethau statudol y Cyngor o dan Ddeddf Cynllunio 2008 fel yr Awdurdod Lleol a'r Awdurdod Cynllunio mewn cysylltiad â, neu'n deillio o un neu ddau o'r prosiectau dan sylw sef Prosiect Cysylltiad Gogledd Cymru y National Grid a Phrosiect Adeilad Niwclear Wylfa Newydd;

4. Caniateir i'r dirprwyaethau a gynigir ym mharagraffau 1 a 3 uchod ac unrhyw gamau gweithredu sydd i'w cymryd oddi tanynt gael eu dirprwyo ymhellach i unrhyw swyddog o'r Cyngor gan y swyddogion y mae'r pwerau wedi eu dirprwyo iddynt.

Dros y 10-15 mlynedd nesaf, bydd Ynys Môn yn elwa o fuddsoddiad posib o dros £10bn, ac mae potensial i hwn drawsnewid economi a chymunedau Ynys Môn. Bydd y buddsoddiad posib hwn yn bennaf o ganlyniad i Adeilad Gorsaf Niwclear Wylfa Newydd Pŵer Niwclear Horizon (HNP) a phrosiect Cysylltiad Gogledd Cymru y National Grid – mae'r ddau brosiect yma yn Brosiectau Isadeiledd o Bwys Cenedlaethol (NSIP) a bydd angen Gorchymyn Caniatâd Datblygu (DCO) ar eu cyfer gan yr Ysgrifennydd Gwladol ar gyfer Busnes, Ynni a Strategaeth Ddiwydiannol yn ôl argymhelliad yr Arolygaeth Gynllunio.

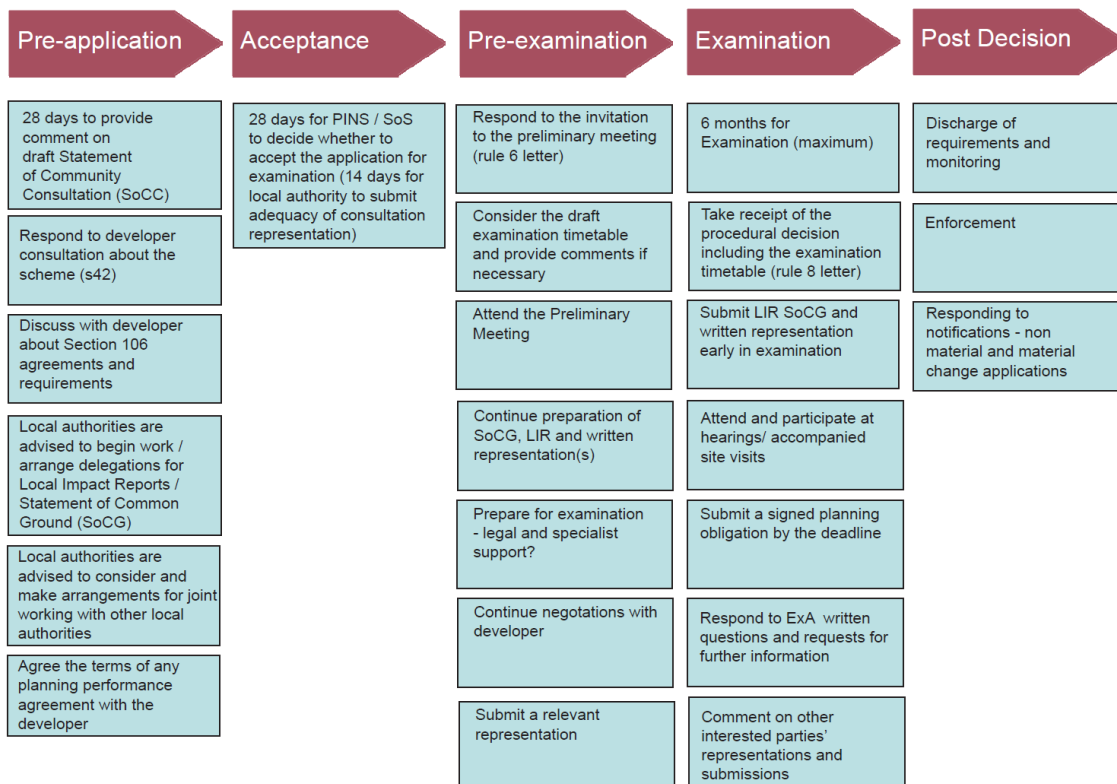
Gellir rhannu'r datblygiad arfaethedig gan HNP, sef Gorsaf Niwclear Wylfa Newydd, i ddau faes; y datblygiad ar y safle a'r datblygiadau cysylltiedig oddi ar y safle. Mae Horizon yn bwriadu adeiladu dau Uwch Adweithydd Dŵr Berw y DU (cyflenwir gan Hitachi-GE) ar y safle a chânt eu cefnogi gan gyfleusterau eraill gan gynnwys Cyfleusterau Dadlwytho yn y Môr, adeiladau ac offer. Mae eu datblygiadau cysylltiedig oddi ar y safle yn cynnwys cyfleuster parcio a theithio dros dro, gwelliannau i'r briffordd a chanolfan rheoli argyfwng amgen.

O ganlyniad i'r Adeilad Niwclear Newydd arfaethedig yn Wylfa mae National Grid yn cynnig gwneud ail gysylltiad i'r grid. Ar hyn o bryd mae National Grid yn cynnig llinell uwchben rhwng Wylfa a Phentir ac yn cynnig gosod rhan o'r cysylltiad o dan y ddaear (twnelu) ar draws y Fenai.

Er mwyn sicrhau bod CSYM yn gallu cymryd rhan yn llawn yn y broses DCO mae'n hanfodol ein bod yn cytuno ar ddull i awdurdodi'r dogfennau a'r cynrychiolaethau sydd ynghlwm. Bydd hyn yn cynnwys sefydlu'r dirprwyaethau sydd eu hangen i alluogi CSYM i ymateb i'r terfynau amser heriol. Oherwydd newidiadau yn strwythur a phersonél y Cyngor ynghyd â gwell eglurder ar sgôp y ceisiadau argymhellir fod y dirprwyaethau presennol yn cael eu diwygio i adlewyrchu amgylchiadau cyfredol ac i sicrhau bod y dirprwyaethau priodol yn eu lle cyn dechrau'r prosesau DCO. Mae HNP a'r National Grid wedi cynnal eu ymgynghoriadau terfynol cyn gwneud cais yn ddiweddar, cyn iddynt gyflwyno eu DCO. Disgwylir y bydd y ddau DCO yn cael eu cyflwyno i'r Arolygaeth Gynllunio yn ystod 2018, bydd HNP yn cyflwyno eu DCO ar gyfer Wylfa Newydd ym mis Awst a'r National Grid yn cyflwyno eu DCO ar gyfer prosiect Cysylltiad Gogledd Cymru ym mis Hydref.

Mae Deddf Cynllunio 2008 wedi creu proses ganiatâd newydd ar gyfer datblygiadau mawr sy'n syrthio i'r diffiniad o Brosiectau Isadeiledd o Bwys Cenedlaethol. Gall prosiectau o'r fath ymgeisio am Orchymyn Caniatâd Datblygu ("DCO") gan yr Ysgrifennydd Gwladol. Mae DCO yn disodli'r angen am ganiatâd cynllunio ac amryw o ganiatadau eraill a gall gynnwys materion a fyddai fel arfer yn cael eu hystyried o dan drefnau eraill megis pwerau prynu gorfodol. Bwriedir i'r broses ddarpar system ganiatâd lyfn fel bod modd i brosiectau mawr gael sawl caniatâd gyda'i gilydd o fewn amserlen benodedig

Mae Ffig. 1 isod yn crynhoi Rôl yr Awdurdod Lleol yn y broses DCO:

Rhodddwyd gwybod i'r aelodau ar 19 Tachwedd 2012 fod angen i'r Cyngor wahanu swyddogaethau statudol y Cyngor yn y broses DCO oddi wrth drafodaethau a phenderfyniadau ar gyfraniadau buddion cymunedol anstatudol mewn cysylltiad â'r orsaf niwclear newydd arfaethedig yn Wylfa. Ar yr adeg honno rhodddwyd mesurau yn eu lle i sicrhau bod cyfrifoldebau Swyddogion ac Aelodau mewn perthynas â swyddogaethau caniatáu y Cyngor yn cael eu cadw ar wahân i drafodaethau a phenderfyniadau ar gyfraniadau buddion cymunedol anstatudol. Fe gymeradwyodd y Cyngor ddirprwyaethau i'r Prif Weithredwr drafod a negodi'r cynigion anstatudol gyda datblygwr Wylfa ac i'r Cyfarwyddwr Datblygu Cynaliadwy ymgymryd â swyddogaethau statudol y Cyngor.

Mae'r prosiectau Wylfa Newydd a Chysylltiad Gogledd Cymru y National Grid yn tynnu at derfyn y cyfnod cyn gwneud cais. Pan gaiff y ceisiadau DCO eu cyflwyno byddwn yn mynd

i'r cyfnod derbyn o 28 diwrnod. Yn dilyn y cyfnod hwn byddwn wedyn yn mynd i'r cyfnodau cyn archwilio, archwilio, penderfyniad a'r cyfnod ar ôl penderfyniad.

Gan fod y prosiectau'n symud yn eu blaenau tuag at gyflwyno'r DCOs, rydym wedi adolygu'r trefniadau dirprwyo sydd mewn lle i ddelio gyda'r rhain. Hyd yma, wrth ymateb i ymgynghoriadau allweddol cyn gwneud cais mae CSYM wedi cyflwyno drafftiau terfynol i'r Cyngor llawn ac yn amodol ar gefnogaeth yr Aelodau Etholedig mae wedi gofyn am ganiatâd i roi awdurdod dirprwyedig i'r Prif Weithredwr wneud unrhyw fân addasiadau, newidiadau neu gywiriadau a nodwyd ac yr oedd angen rhesymol amdanynt cyn cyflwyno'r ymateb yn ffurfiol. Mae'r drefn hon wedi bod yn effeithiol yn ystod y camau cyn gwneud cais, ond nid yw'r amserlen sy'n arwain i fyny at, ac yn ystod yr archwiliad ffurfiol ar gyfer y broses gorchymyn caniatâd datblygu yn gadael digon o amser i ddefnyddio'r drefn hon ar gyfer caniatadau. Mae'n rhaid i'r mwyafrif o'r cyflwyniadau yn ystod yr archwiliad gael eu darparu o fewn mater o ddyddiau er mwyn cwrdd ag amserlen yr archwiliad.

Mae nifer o'r terfynau amser yn y broses archwilio'r cais DCO yn cael eu gosod ar yr Awdurdod Archwilio (panel o Archwilwyr a benodir i archwilio'r ceisiadau) ac nid oes gan yr Awdurdod y pŵer i'w newid, hyd yn oed os caiff gais i wneud hynny gan un ai'r ymgeisydd neu CSYM. Yn fwy na hyn, hyd yn oed o ran terfynau amser a gaiff eu gosod ar ddisgresiwn yr Awdurdod Archwilio, anaml iawn y cânt eu newid ac am y rheswm hwn mae canllawiau PINS yn datgan bod rhaid i awdurdod leol dybio na ellir strwythuro amserlen yr archwiliad i ffitio o gwmpas ei gylch pwyllgorau (Yr Arolygaeth Gynllunio, Nodyn Cyngor Dau: Rôl awdurdodau lleol yn y broses ganiatáu datblygiad).

Argymhellir bod y Pwyllgor Gwaith yn cymeradwyo rhoi trefn ddirprwyo mewn lle i'r Prif Weithredwr Cynorthwyol [(..)] gynnal unrhyw drafodaethau ynghylch buddion cymunedol anstatudol, ac yn rhoi ail drefn ddirprwyo mewn lle i'r Pennaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd ymgymryd â holl swyddogaethau statudol y Cyngor o dan Ddeddf Cynllunio 2008 fel yr Awdurdod Lleol a'r Awdurdod Cynllunio. Bydd y Prif Weithredwr yn parhau i gael trosolwg strategol barhaus dros y ddwy drefn ddirprwyo hyn wrth iddynt gael eu gweithredu. Bydd hyn yn caniatáu i'r Aelodau gymeradwyo a mabwysiadu'r polisiau ac egwyddorion, ac yn caniatáu dirprwyo'r cyfrifoldeb am gadarnhau'r manylion yn derfynol yn unol â'r polisiau a'r egwyddorion hynny a chyflwyno'r dogfennau i'r uwch swyddogion priodol. Mae'r trefniadau dirprwyo arfaethedig yn cadw'r rhaniad rhwng rolau statudol ac anstatudol y Cyngor ond yn cymryd i gyfrif y newid mewn rolau a phersonél sydd wedi digwydd ers yr adroddiad blaenorol, ac maent hefyd yn rhoi sylw i'r angen i roi dirprwyaethau mewn lle ar gyfer proses DCO y National Grid a hefyd Wylfa ac i ymateb yn llawn yn ystod y broses.

Caniateir i'r dirprwyaethau a gynigir ac unrhyw gamau gweithredu sydd i'w cymryd oddi tanynt gael eu dirprwyo ymhellach i unrhyw swyddog o'r Cyngor gan y swyddog penodedig. Mae angen gallu dirprwyo ymhellach er mwyn i swyddogion allu cynrychioli'r Cyngor yn effeithiol mewn gwrandawiadau a chytuno ar faterion mewn gwrandawiadau o'r fath.

Mae'r staff y cynigir trefniadau dirprwyo iddynt yn yr adroddiad hwn wedi bod yn ymwneud o'r blaen â'r prosiectau a fydd yn ceisio am DCO, a hynny mewn gwahanol rolau yng nghyswllt yr ystyriaethau statudol ac anstatudol. Dylai swyddogion sy'n arfer y trefniadau dirprwyo hyn, yn enwedig ar yr ochr statudol, ei gwneud yn glir yn eu penderfyniad pa gyngor a gwybodaeth y maent wedi rhoi sylw iddynt a sut mae hynny wedi cael ei bwysu a'i fesur wrth wneud y penderfyniadau, er mwyn sicrhau tryloywder ac i gynorthwyo i sicrhau bod penderfyniadau'n gyfreithiol gadarn trwy osod allan yr ystyriaethau pwysig perthnasol y maent wedi rhoi sylw iddynt. Mae hyn yn efelychu'r gofynion arferol ar gyfer gwneud nifer o benderfyniadau o dan bwerau statudol ac ni ddylai hyn roi unrhyw faich afresymol ar swyddogion. Cyhyd â bod swyddogion yn egluro eu rhesymeg ac nad ydynt wedi rhoi ystyriaeth i unrhyw ffactorau dibwys, yna nid ystyrir bod symud unrhyw swyddog o'r ochr anstatudol i'r ochr statudol neu fel arall yn cynrychioli risg o her lwyddiannus yn erbyn penderfyniadau a wneir yn nes ymlaen.

Yn ychwanegol i'r trefniadau dirprwyo argymhellir fod y Pwyllgor Gwaith yn cymeradwyo'r hyblygrwydd, pan fo'n angenrheidiol a phan fo'r Prif Weithredwr yn cymeradwyo hynny, i wyro oddi wrth bolisi dwyieithrwydd y Cyngor ar gyfer dogfennau a gynhyrchir gan y Cyngor fel rhan o broses archwilio'r gorchymyn caniatâd datblygu fel yr eglurir yn Atodiad A yr adroddiad hwn.

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?

Ar hyn o bryd nid yw pob un o swyddogaethau'r Cyngor o dan Ddeddf Cynllunio 2008 wedi eu dirprwyo ac maent felly wedi eu cadw i'r Cyngor llawn; mae angen rhyw fath o ddirprwyaeth i alluogi'r Cyngor i gwrdd â therfynau amser y broses archwilio yn effeithiol. Ystyrir bod y trefniadau dirprwyo y ceisir amdanynt yn rhoi cydbwysedd priodol rhwng ceisio cymeradwyaeth yr Aelodau i'r penderfyniadau polisi ac egwyddorion allweddol sydd eu hangen trwy gydol y broses ac wedyn gadael i'r Swyddogion gymeradwyo dogfennau terfynol i sicrhau bod modd cyflwyno ymatebion yn unol â'r amserlen. Mae gofyn hefyd gallu dirprwyo ymhellach o'r swyddogion a enwyd i Swyddogion eraill er mwyn galluogi swyddogion i gynrychioli'r Cyngor yn effeithiol yn y broses, er enghraifft mewn gwrandawriadau llafar.

C – Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

--

D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

--

DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	
2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	
7	Caffael	
8	Sgriwtini	
8	Aelodau Lleol	
9	Unrhyw gyrff allanol eraill	

E – Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)

1	Economaidd	
2	Gwrthdodi	
3	Trosedd ac Anhrefn	
4	Amgylcheddol	
5	Cydraddoldebau	
6	Cytundebau Canlyniad	
7	Arall	

F - Atodiadau:

A – Defnyddio'r polisi dwyieithrwydd

FF - Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):

Atodiad A -

1 GOFYNION STATUDOL

- 1.1 Mae gofyn i'r Cyngor, fel awdurdod cyhoeddus yng Nghymru, gydymffurfio â Mesur yr Iaith Gymraeg a'r safonau a gyflwynwyd yn ei sgil gan Gomisiynydd yr Iaith Gymraeg yn yr hysbysiad cydymffurfio dyddiedig 30 Medi 2015. Nid yw'r hysbysiad cydymffurfio yn cynnwys safon sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor gynhyrchu ei ymatebion i'r broses DCO yn Gymraeg.
- 1.2 Cyfrifoldeb yr Awdurdod Archwilio trwy'r Arolygaeth Gynllunio (PINs) fydd darparu cyfleusterau cyfieithu a chyhoeddi dogfennau'n ddwyieithog a byddant yn hwyluso cyfranogiad y cyhoedd yn y broses trwy gyfrwng y Gymraeg.
- 1.3 Gan mai'r Arolygaeth Gynllunio yw'r corff sy'n rhedeg y broses ar ran yr Ysgrifennydd Gwladol, ei gyfrifoldeb ef yw sicrhau bod unrhyw ofynion iaith Gymraeg perthnasol yn cael eu bodloni, ac nid y Cyngor. Bydd cyfleusterau cyfieithu a chyhoeddi dogfennau'n ddwyieithog yn gyfrifoldeb i'r Awdurdod Archwilio (trwy'r Arolygaeth Gynllunio) a byddant yn hwyluso'r cyfle i'r cyhoedd gymryd rhan yn y broses trwy gyfrwng y Gymraeg. Mae'r Arolygaeth Gynllunio ar hyn o bryd yn llunio rhestr o leoliadau i gynnal gwrandawiadau lle gellir darparu gwasanaethau cyfieithu addas ar gyfer cyfarfodydd cyhoeddus a byddant yn cynnal fersiwn Gymraeg o'r wefan archwiliad (serch hyn, bydd y fersiwn hon o'r wefan yn eithaf cyfyngedig a bydd y llyfrgell ddogfennau yn rhoi cyswllt i'r dogfennau Saesneg fel arfer).

2 DULL A CHYNGOR YR AROLYGAETH GYNLLUNIO

- 2.1 Cyngor yr Arolygaeth Gynllunio, pan fydd dogfennau dwyieithog yn cael eu cyflwyno, yw y dylent gael eu cyflwyno gyda'i gilydd er mwyn atal unrhyw ddryswch, sy'n golygu nad yw'n ddymunol darparu fersiynau Cymraeg ar ôl cyflwyno'r fersiwn Saesneg. Os caiff dogfennau eu cyfieithu ar ôl eu cyflwyno, yn ogystal â bod angen nifer fawr o adnoddau arbenigol (yn enwedig o gofio natur dechnegol llawer o'r broses hon), mae'n golygu y bydd dogfennau Cymraeg yn cael eu cyflwyno ar ôl i'r ymateb i'r ddogfen honno gael ei chynhyrchu, h.y. bydd y fersiwn Gymraeg ar ei hôl hi o sawl cam yn y broses ac ni fydd yn gyson â'r trafodaethau a newidiadau. Ni fydd hyn yn helpu unrhyw un i gymryd rhan yn ystyrlon.
- 2.2 Ni all y Cyngor orfodi'r ymgeiswyr i ddarparu dogfennau dwyieithog ac mae'n debyg na fydd nifer o'r cyflwyniadau y mae gofyn i'r Cyngor ymateb iddynt ar gael yn Gymraeg. Mae'r Arolygaeth Gynllunio yn cynhyrchu rhestr o'r dogfennau y bydd disgwyl i'r ymgeisydd eu cynhyrchu yn Gymraeg, bydd y rhestr hon yn cynorthwyo'r Cyngor i ragweld anawsterau ymarferol o ran ymateb yn Gymraeg

(er enghraifft pan fo dogfennau sydd ond yn bodoli yn y Saesneg, mae'n annhebygol y byddai'n ymarferol gwneud defnydd safonol o newidiadau wedi eu tracio i awgrymu drafft amgen).

3 LEFEL DEBYGOL Y GALW A'R AMSERLENNI

- 3.1 Mae'r broses DCO yn cynnwys y camau cyn gwneud cais, gwneud y cais, cyn archwilio, archwilio a'r penderfyniad. Mae amserlenni targed ynghlwm â'r holl gamau ar ôl gwneud y cais a bydd yr Arolygaeth Gynllunio dan bwysau i gwrdd â'r amserlenni hyn. Dylai'r cam archwilio yn y broses gymryd dim mwy na 6 mis a bydd amryw o derfynau amser yn cael eu gosod o fewn y cyfnod hwnnw. Mae'n arfer cyffredin i osod terfynau amser ar gyfnodau o bob pythefnos, a gallai hynny leihau i bob wythnos tuag at ddiwedd y cam archwilio. Gall yr Awdurdod Archwilio ymestyn y cyfnod archwilio chwe mis ond mae'n debygol o fod dan bwysau (yn cynnwys gan Horizon o bosib) i beidio gwneud hynny. Ni fydd yr Awdurdod Archwilio yn dwyn i gyfrif unrhyw gyflwyniadau a wneir ar ôl dyddiau cau y cyfnod archwilio, er hyn cânt eu hanfon at yr Ysgrifennydd Gwladol.
- 3.2 Mae nifer o brif gyflwyniadau'r Cyngor megis yr Adroddiad Effaith Leol a sylwadau gan ei gynrychiolwyr yn rhai y gellir eu gwneud yn fuan iawn yn y broses, a gellir dechrau cyfieithu'r rhain cyn gwneud y cais. Daw'r cyfnod mwy anodd yn ystod yr archwiliad lle mae gofyn rhoi ymatebion o fewn wythnosau neu hyd yn oed ddyddiau. Yn ogystal ag ymateb i'r cyflwyniad a roddwyd i'r terfyn amser blaenorol erbyn y terfyn amser nesaf, bydd yr Awdurdod Archwilio hefyd yn cyflwyno setiau ffurfiol o gwestiynau y mae'n rhaid eu hateb, fel arfer o fewn 2 wythnos. Gall nifer a sgôp y cwestiynau hyn amrywio'n fawr, ac ni ellir eu darogan ymlaen llaw. Mae archwiliadau DCO blaenorol wedi cyflwyno cwestiynau lefel uchel eang lle mae angen atebion sylweddol, a setiau o gwestiynau manwl (hyd at gannoedd ohonynt). Mae'n arferol (a bydd gan Horizon) cael yr adnodd staff i ymateb i'r galw uchel hwn, a bydd hynny'n cynnwys llawer o staff yn gweithio tu allan i oriau swyddfa a dros y penwythnos yn ymateb i geisiadau o'r fath yn amserol. Bydd disgwyl i'r Cyngor gyfateb i'r brys hwn er gwaethaf y gwahaniaeth mewn adnoddau sydd ganddo.
- 3.3 Cyfeirir at nifer y dogfennau a gynhyrchwyd ar gyfer archwiliad Hinkley fel arwydd o'r galw posib. O'r 1,068 o ddogfennau yn y llyfrgell ddogfennau ar gyfer y caniatâd hwnnw¹, mae'r caniatâd yn cyfrif am 308 o ddogfennau ac mae 599 arall o'r cyfanswm yn ddogfennau a grëwyd yn ystod y cyfnod archwilio 6 mis². Fe gyflwynodd y gwahanol Gynghorau 115 o ddogfennau, neu cânt eu nodi fel awduron neu un o awduron y dogfennau hynny. O'r rhain, mae tua 80 ohonynt

¹ Ar 8 Awst 2017, bydd y prosesau ar ôl caniatâd sy'n mynd rhagddynt yn cynyddu'r ffigur hwn.

² Dyma raniad o'r ffigyrau fesul cam – Cais 308; Cyn yr Archwiliad 38, Archwiliad 599; Penderfyniad 50; Ar ôl penderfyniad 72. Roedd y cais Hinkley yn llai nag ambell i un arall, er enghraifft roedd cais y Lagŵn Llanwol yn Abertawe yn cynnwys 548 o ddogfennau ar gyfer y cais, a dim un ohonynt yn Gymraeg. Rydym yn disgwyl nifer uwch o ddogfennau ar gyfer Wylfa a llai o bosib ar gyfer y National Grid.

gan y Cynghorau Sir a Dosbarth ac maent felly'n cynrychioli'r lefel oedd y Cynghorau yn ei chwarae wrth gyflawni'r swyddogaethau sydd gan CSYM fel awdurdod unedol. Nid yw'r nifer hwn ar ei ben ei hun yn rhoi syniad o faint a chymhlethdod amrywiol y dogfennau hyn, nac yn dweud y bydd y galw wedi'i rannu'n gyfartal trwy gydol y broses, ond mae yn rhoi syniad o lefel yr adnoddau sydd eu hangen yn gyffredinol.

- 3.4 Yn ôl ein profiad ni o DCOs, caiff dogfennau eu newid hyd at ben draw'r dyddiad cau ar gyfer cyflwyno (hanner nos neu hanner dydd yn aml iawn), ac mae'n normal i wneud newidiadau terfynol ar y diwrnod cyflwyno. Mae hyn yn rhannol oherwydd bod dogfennau'n dueddol o fod yn gysylltiedig â'i gilydd ac mae'n rhaid i ymatebion o un ddogfen gael eu cario drosodd i ddogfennau eraill, er enghraifft efallai y byddai'n rhaid i ymatebion ar bynciau technegol gael eu hadlewyrchu mewn ymatebion ar ofynion y DCO, ac wedyn eu hymgorffori mewn ddiweddiariadau at y Datganiad Tir Cyffredin. Mae hefyd yn rhannol oherwydd natur y broses a'r angen i gymryd cyngor technegol er mwyn gallu ymateb, a gallai gymryd peth amser i gael gafael ar y cyngor technegol hwn. Yn y cefndir, mae'n rhaid trosglwyddo newidiadau trwedd i ddogfennau hefyd, megis unrhyw gytundeb adran 106, ac mae hynny'n creu galw parhaus yn y cefndir ar yr un adnoddau â sy'n paratoi'r ymatebion.
- 3.5 O ystyried yr amserlenni tynn yn ystod y cam archwilio i gyfieithu'r holl ddogfennau ac ymatebion i'r Gymraeg cyn eu cyflwyno, byddai angen i'r broes gyfieithu fod yn llawer cynt nag ydyw ar hyn o bryd; i bob pwrpas byddai'n rhaid cyfieithu dogfennau wrth iddynt ddatblygu yn Saesneg. O ystyried cyn lleied o amser a gawn i gynhyrchu sylwedd yr ymatebion, mae'n annhebygol y byddai'n ymarferol cwblhau drafftio'r dogfennau ddyddiau ymlaen llaw er mwyn hwyluso'r drefn gyfieithu arferol. Golyga hyn, yn ymarferol, y byddai angen cael adnodd cyfieithu sydd wedi cymhwyso a'i friffio'n addas yn rhan greiddiol o'r tîm dogfennau, a byddai'n rhaid iddo gael adnoddau digonol i gwrdd â chyfnodau o alw uchel ar fyr rybudd. Mae hyn yn arbennig o wir ar gyfer mewnbwn technegol a chyfreithiol lle byddai angen cyfieithiad arbenigol o fewn terfynau amser byr iawn. Rhagwelir felly na fydd y Cyngor yn gallu cydymffurfio â'i bolisi laith Gymraeg ar gyfer pob terfyn amser, yn syml oherwydd y pwysau amser.

4 GWERTH CYFIEITHIADAU CYMRAEG MEWN PROSES LLE MAE'R SAESNEG YN FLAENLLAW

- 4.1 Mae pryder hefyd y bydd diffyg gwerth i rai cyfieithiadau. Er enghraifft bydd yna ystyriaeth fanwl a maith o ddrafftio'r DCO ac yn arbennig y gofynion, ond mae'n annhebygol y bydd y drafftiau DCO gwreiddiol yn cael eu cynhyrchu a'u diweddarau yn Gymraeg. Nid yw'n glir sut y bydd cyfieithiadau Cymraeg o drafodaethau ynghylch union eiriad y DCO Saesneg yn ychwanegu gwerth i'r rheini sy'n dymuno cymryd rhan yn y broses, oherwydd heb DCO yn Gymraeg bydd eu gallu y gyfrannu'n ystyrlon trwy gyfrwng y Gymraeg yn gyfyngedig. Ni wyddwn a fyddai fersiwn Gymraeg o gwestiynau'n cael ei chyflwyno, ond byddai

hynny'n anarferol; o'n profiad³ o DCOs yng Nghymru hyd yma, nid ydynt wedi cynnwys cwestiynau dwyieithog. Pan gaiff nifer fawr o gwestiynau eu cyflwyno gan yr Awdurdod Archwilio, yr arfer gyffredin yw ymateb i'r rhain mewn fformat cwestiwn ac ateb ac nid fel cyflwyniadau unigol, heb gwestiynau yn Gymraeg gellir cwestiynu beth fyddai gwerth cyfieithu'r atebion yn y fformat hwnnw.

- 4.2 Bydd gofyn cyfieithu cyflwyniadau cyfreithiol o dan y polisi dwyieithrwydd. Yn ogystal â bod yn eithriadol o arbenigol, mae yna wastad risg gyda chyfieithiadau cyfreithiol o greu dau safbwynt ychydig yn wahanol. Er enghraifft, mae'r gwahaniaeth ystyr rhwng '*can*', '*will*', '*may*' a '*shall*' yn Saesneg wedi bod yn destun amryw o benderfyniadau barnwrol ac mae sawl penderfyniad gan y llys Ewropeaidd lle mae gwahanol gyfieithiadau o'r un gyfarwyddeb wedi arwain at wahanol ofynion o dan beth ddylai fod yr un safbwynt cyfreithiol. Felly byddai'n rhaid i unrhyw gyfieithiad o ddeunydd cyfreithiol fod yn destun cafeat mai'r fersiwn Saesneg sy'n cymryd blaenoriaeth petai anghysondeb.

Mae'n dal yn fwriad gan y Cyngor i gydymffurfio â'r polisi dwyieithrwydd cyhyd â bod hynny'n ymarferol, a cheisir yr awdurdod hwn i wyro oddi wrth y polisi dim ond pan fo hynny'n angenrheidiol yn yr amgylchiadau.

Argymhelliad: Bod y Pwyllgor Gwaith yn cymeradwyo gwyrto oddi wrth y polisi dwyieithog ar gyfer dogfennau, sylwadau, a chyflwyniadau a wneir fel rhan o'r broses Gorchymyn Caniatâd Datblygu pan fo'n anymarferol neu'n amhosib i Swyddogion gydymffurfio â'r polisi, a phan fo'r Prif Weithredwr yn caniatáu gwyrto oddi wrth y polisi yn y fath fodd.

³ Roedd 11 o DCOs wedi cael penderfyniad terfynol yng Nghymru ar 8 Awst 2017, ac rydym wedi adolygu'r cwestiynau cyntaf ar gyfer pob un o'r rhain. Er bod rhai Awdurdodau Archwilio wedi darparu'r llythyr clawr yn Gymraeg (er enghraifft, Cysylltiad Brechfa Forest, cysylltiad Ffermydd Gwynt Gogledd Cymru, Glyn Rhonwy) roedd y cwestiynau eu hunain wedi cael eu cyflwyno'n Saesneg yn unig.